

УДК 635.611:635.918

С.М. Кубрак, аспірант

НАУ, КИЇВСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІОБ УААН

ВИРОЩУВАННЯ ДИНИ В ПЛІВКОВИХ ТЕПЛИЦЯХ НА СОНЯЧНОМУ ОБІГРІВІ

Серед рослин з родини гарбузових диня займає друге місце (після кавуна) за значенням та поширенням [7]. Потреба в ній для споживання населенням на Поліссі і Лісостепу не співпадає з можливостями виробництва через несприятливі природно-кліматичні умови. Тому її завозять з інших регіонів [3, 9]. Диня є рослиною вимогливою до світла і тепла, не витримує навіть найменших приморозків, різких та тривалих похолодань. Вирощування її в цих зонах України протягом літньо-весняного періоду можливе лише за умови підбору скоростиглих холодостійких сортів, використання розсади, куліс, південних схилів тощо. Причина незначного поширення дині в несезонний період полягає в тому, що в опалювальних теплицях вирощувати її економічно невигідно. Частіше вона культивується у спорудах, що не обігріваються [11]. Кількість ранньостиглих сортів та гібридів дині для закритого ґрунту, які занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, дуже мала [5, 6]. Тому вирішення проблеми розширення залишається актуальним.

Матеріали та методика дослідження. Експериментальну роботу проводили на Київській дослідній станції Інституту овочівництва і баштанництва УААН у плівковій аروحній теплиці. Вивчали 30 зразків дині вітчизняної та зарубіжної селекції. Дослідження закладали згідно з методикою вивчення колекції баштаних культур [8]. Стандарт – сорт Титовка - розміщували через кожні 10 номерів. Колекційний розсадник дині складали сорти з України, Росії, Італії, Франції, США.

Розсаду вирощували в пластмасових горщечках 10x10 см. Для збереження кореневої системи перед насипанням субстрату у горщечок вкладали одноразовий поліетиленовий пакет розміром 18 x 22 см, який мав отвір, що співпадав з отвором горщечка. На постійне місце рослини

© С.М. Кубрак, 2006

висаджували у 20-30-денному віці за схемою 70х70 см. Рослини формували частково на шпалері [2]. У дослідях проводили фенологічні спостереження, облік урожаю, оцінку стійкості проти хвороб та якості плодів. Зібрані плоди поділяли на стандартні і нестандартні. Отримані дані оцінювали згідно з методикою статистичного аналізу [4, 10].

Результати досліджень. Дослідженнями встановлено, що сортозразки дини в колекційному розсаднику відрізнялися між собою за показниками врожайності, середньої маси товарного плоду, тривалості періоду від сходів до досягання першого плоду, ступенем ураження аскохітозом (табл.).

За 2004 р. урожайність дини була вищою за сорт-стандарт Титовка у Киянки і Злати на 0,7 та 1,7 кг/м². Це пояснюється тим, що вони мали найбільшу середню масу товарного плоду. Великі плоди були також у сорту Гібрид 21. Проте він поступався іншим сортозразкам за стійкістю проти білої гнилі (*Ascochita melonis* Pot.), через що врожайність його була найнижча – 2,2 кг/м².

Таблиця. Характеристика колекційних зразків дини

Показник		Титовка	Киянка	Рання 133	Злата	Забавка	Гібрид 21	Криничанка	Лієса	НП 05
		(контроль)								
Тривалість періоду від сходів до досягання першого плоду, дб	2004 р	71	75	77	72	72	74	72	73	
	2005 р	77	78	78	77	75	74	77	78	
	середнє	74	77	78	75	74	74	75	76	
Урожайність, кг/м ²	2004 р	3,6	4,3	3,4	5,3	3,4	2,2	3,0	2,3	
	2005 р	3,3	6,7	4,0	6,5	3,1	3,6	3,6	3,7	
	середнє	3,5	5,5	3,7	5,9	3,3	2,9	3,3	3,0	0,9
Середня маса товарного плоду, кг	2004 р	1,2	1,8	1,2	1,3	1,2	1,8	0,9	1,1	
	2005 р	1,0	2,2	1,3	1,3	0,7	0,9	1,3	1,4	
	середнє	1,1	2,0	1,3	1,3	0,9	1,4	1,1	1,3	0,3
Ступінь ураження листків аскохітозом, %	2004 р	35,0	12,5	20,0	27,5	12,5	40,0	25,0	35,0	
	2005 р	46,0	18,0	65,0	70,0	17,0	89,0	70,0	41,0	
	середнє	40,5	15,3	42,5	48,8	14,8	64,5	47,5	38,0	

Протягом 2004 р. не виявлено зразків у плівковій теплиці на сонячному обігріві, які достигали раніше сорту – стандарту Титовка, тривалість періоду від сходів до досягання 1 - го плоду якого становила 71 добу. Всі вони відносяться до групи середньоранніх, вегетаційний період котрих триває 70 – 80 дб.

Холодна зятяжна весна 2005 р. у період формування 4 – 5 листків і перших жіночих квіток негативно вплинула на ріст і розвиток рослин порівняно з 2004 р. Все це сприяло подовженню вегетаційного періоду та посиленню ураженості аскохітозом.

Серед середньоранніх сортозразків у колекційному розсаднику дини

2005 р. раніше від стандарту на 1-2 доби достигали перші плоди сортів Гібрид 21 і Забавка, одночасно – Криничанка, Злата, пізніше – Киянка, Рання 133, Лієса.

Урожайність майже всіх зразків була вища від стандарту, окрім сорту Забавка, який мав дрібніші плоди. Істотне значення цей показник мав у сортів Киянка і Злата; він становив відповідно 6,7 і 6,5 кг/м². Найбільша середня маса товарного плоду у Киянки – 2,2 кг/м² з чим пов'язана її висока врожайність. Найвищий ступінь ураження рослин аскохітозом встановлено у сорту Гібрид 21 (89 %), що і призвело до утворення дрібних плодів.

Встановлено, що врожайність дини залежить від кількості типів середньої маси товарного плоду та ступеня ураженості аскохітозом. Серед зразків дини, які вивчали у плівковій теплиці протягом 2004 – 2005 рр., середня врожайність Киянки і Злати становила 5,5 і 5,9 кг/м². Середня маса товарного плоду у цих сортозразків була від 1,3 до 2,0 кг. При цьому сорт Киянка характеризувався низьким ступенем ураження аскохітозом (15,3 %) серед зразків з великими плодами.

Висновки. Експериментальними дослідженнями встановлено, що найвищу врожайність і середню масу товарного плоду в плівковій теплиці на сонячному обігріві забезпечили сорти дини Киянка і Злата. Найменше уражувалися аскохітозом Забавка і Киянка. За скоростиглістю виділилися сорти Титовка, Забавка і Гібрид 21.

1. Бурієв Х. Ч. *Справочная книга бахчевода* / Под ред. В. Ф. Беліка. – М.: Колос, 1984. – 143 с.
2. Бобьєв І. М. *Підбір сортименту та агробіологічне обґрунтування елементів технології вирощування кавуни і дини в плівкових теплицях* // Автореф. дис. ... канд. с.- з. наук. – К., 2005. – 20 с.
3. Діденко В. П., Шабля О. С. *Сучасний стан та перспективи забезпечення населення України продукцією багаторічного овочівництва* // Овочівництво і багаторічне овочівництво. – Х. - 2004. – Вип.49. – С. 80-85.
4. Доспехов Б. А. *Методика полевого опыта*. – М.: Колос, 1985. – 416 с.
5. *Каталог сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2004 році (з овочевих та картопляних культур)*. – К.: Агріфа, 2004. – 122 с.
6. *Киянка – каталог. Сорти і гібриди багаторічних культур*. – Х.: ІОБ УААН, 2003. – 176 с.
7. Костанецький П. П. *Комплекс технологічних елементів і прийомів вирощування дини в Стену України* // Автореф. дис. ... канд. с.- з. наук. – Х. - 2005. – 20 с.
8. *Методические указания по изучению коллекции бахчевых культур*. – Л.: Всесоюзный НИИ растениеводства им. Вавилова, 1986. – 24 с.
9. *Митна статистика зовнішньої торгівлі* // Бюлетень. – К. - 2003. – Вип. 1.
10. Сич З. Д. *Методические рекомендации по статистической оценке селекционного материала овощных и бахчевых культур*. – Х.: ІОБ УААН, 1993. – 72 с.
11. *Теплиці і парники. Агротехнічні рекомендації та опис технології вирощування овочів та ягід* / За ред. Ю. В. Русакова. – Донецьк: ТОВ ВКФ "БАО", 2005. – 128 с.

Иложены результаты изучения сортов дыни в пленочной теплице на солнечном

обогреве по урожайности, средней массе товарного плода, продолжительности вегетационного периода и устойчивости к аскохитозу.

The results of the study of melon varieties at filmy greenhouse with the sun heating are stated on the basis of productivity, average mass of commodity fruit, the duration of vegetation period and resistance to ascochitosis.